

Innst. S. nr. 16

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra samferdselskomiteen

Dokument nr. 8:128 (2002-2003) og Dokument nr. 135 (2002-2003)

Innstilling fra samferdselskomiteen om

1. forslag fra stortingsrepresentantene **Hallgeir H. Langeland, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys** om styrket oljevernberedskap på Vestlandet,
2. forslag fra stortingsrepresentantene **Gjermund Hagesæter, Karin S. Woldseth, Lodve Solholm og Arne Sortevik** om å gjennomføre en utvidet analyse av behovet for oljevernberedskapen for seilingsleden knyttet til skipstrafikken ved oljeraffineriet på Mongstad samt området mellom Bergen havn og Mongstad

Til Stortinget

I Dokument nr. 8:128 (2002-2003) fremmes følgende forslag:

- "1. Stortinget ber Regjeringen sørge for at oljevernberedskapen i Hordaland trappes opp i henhold til Statens forurensningstilsyns anbefalinger.
2. Stortinget ber Regjeringen opprettholde og oppruste oljeverndepotet på Fedje.
3. Stortinget ber Regjeringen bygge et nytt oljeverndepot i Florø."

Som bakgrunn for forslaget vises til at fiskeriministeren har vedtatt nedleggelse av det statlige oljeverndepotet på Fedje i Hordaland, og flytting av depotet til Florø. Avgjørelsen er tatt etter innstilling fra Kystverket.

Behovet for oljevernberedskap og styrking av denne for den norske kyststripe er i stor grad en konsekvens av norsk oljeproduksjon og eksport, en industri som hadde en netto kontantstrøm i 2002 på 270 mrd. kroner og som bidro med 92 mrd. kroner til den norske statskasse i rene skatter og avgifter. Til sammenligning vil det koste 20 mill. kroner å opprettholde depotet på Fedje.

I Dokument nr. 8:135 (2002-2003) fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en utvidet analyse av behovet for oljevernberedskapen for seilingsleden knyttet til skipstrafikken ved oljeraffineriet på Mongstad, samt området mellom Bergen havn og Mongstad."

Som bakgrunn for dette forslaget vises bl.a. til at Fiskeridepartementet nylig har bestemt at eksisterende oljeverndepot på Fedje i Hordaland skal flyttes til Florø. Fedje ligger like ved innseilingen til Mongstad, som er Europas nest største oljehavn. Fiskeridepartementet har med dette stadfestet beslutningen tatt av Kystdirektoratet. Ansvaret for oljevernberedskapen ble overført til Fiskeridepartementet fra 1. januar 2003.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigrun Eng, Bjørgulv Froyn, Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Tor-Arne Strøm, fra Høyre, Anne Berit Andersen, Sverre J. Hoddevik, Hans Gjeisar Kjæstad og lederen Petter Løvik, fra Fremskrittspartiet, Thore A. Nistad og Kenneth Svendsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen og Heidi Sørensen, fra Kristelig Folkeparti, Odd Holten og Jan Sahl, og fra Senterpartiet, Jorunn Ringstad, viser til vedlagte uttalelse i brev av 15. september 2003 fra Fiskeridepartementet v/ statsråd Svein Ludvigsen til Dokument nr. 8:128 (2002-2003) og Dokument nr. 8:135 (2002-2003), brev fra Fiskeridepartementet v/statssekretæren til samferdselskomiteen, datert 20. oktober 2003, og brev fra Fiskeridepartementet v/statsråd Svein Ludvigsen datert 23. oktober 2003.

Komiteen understreker viktigheten av å ha en meget god oljevernberedskap. Det er nødvendig for å

kunne verne det marine miljø og å sikre grunnlaget for de næringene som er avhengig av dette miljøet. Samtidig må det jevnlig foretas vurdering av oljevernberedskapens innsatsfaktorer og struktur ut fra hensyn til effektiv ressursutnyttelse og operasjonell hensiktsmessighet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil peke på at bakgrunnen for forslagene som behandles i denne innstillingen er Fiskeridepartementets beslutninger om å flytte depotet fra Bergen til Ågotnes og samtidig styrke depotet, og å flytte depotet fra Fedje til Florø. Fiskeridepartementet har fattet sine beslutninger på bakgrunn av anbefalinger fra fagmyndigheter som Statens forurensningstilsyn (SFT) og Kystverket.

Flertallet har merket seg at når det gjelder flyttingen av depotet fra Bergen til Ågotnes og styrkingen av depotet, er disse endringene begrunnet med at depotets lokaler i Bergen ikke er tilfredsstillende. Ved en lokalisering på Ågotnes vil depotet også være bedre i stand til å ivareta cruisetrafikken til Bergen gjennom utvidet dekningsområde og kortere reaksjonstid for hendelser i både nord- og sørgående retning. Beredskapen i selve Bergen havn er et kommunalt ansvar, men SFT må bidra for å tilse at oljevernberedskapen i Bergen havn er god.

Flertallet støtter departementets vedtak om flytting og styrking av depotet fra Bergen til Ågotnes.

Flertallet viser til at Fiskeridepartementet har bestemt at hoveddepotet på Fedje skal flyttes til Florø. Flyttingen er begrunnet med behovet for å redusere reaksjonstiden mot områdene nordover mot Stad. Samtidig er det betydelige private ressurser og privat oljevernberedskap knyttet til aktivitetene på Sture og Mongstad, i tillegg til at kommuner kan bidra. I svarbrevet av 15. september 2003 varsler Fiskeridepartementet at depotet på Fedje vil bli videreført som mellomdepot.

Flertallet mener på bakgrunn av denne informasjonen at oljevernberedskapen i Nordhordland er tilfredsstillende og at endringene som Fiskeridepartementet har vedtatt, vil styrke beredskapen i området. På det nåværende tidspunkt synes det derfor ikke å være behov for ytterligere analyser av oljevernberedskapen for dette området.

Flertallet legger derimot til grunn at myndighetene i fremtiden jevnlig vil foreta analyser av oljevernberedskapen langs hele kysten.

Komiteen foreslår at Dokument nr. 8:128 (2002-2003) og Dokument nr. 8:135 (2002-2003) vedlegges protokollen.

Komiteen peker på at både olje/gassvirksomheten i Nordsjøen og Norskehavet og skipstrafikken langs norskekysten er i endring med tilhørende endring i risikobildet. Komiteen mener det er nødvendig med en grundig vurdering av risiko og nødvendig beredskap.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i løpet av 2004 legge fram en egen stortingsmelding om oljevernberedskap."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg innspill fra mange parter i området som på ulike måter er berørt av og/eller involvert i oljevernberedskap.

Disse medlemmer finner det derfor riktig at endringer i struktur for oljevernberedskap ikke gjennomføres før departementet har lagt frem en melding om oljevernberedskap langs hele kysten. Disse medlemmer anbefaler likevel at nytt oljeverndepot etableres i Florø for å styrke den generelle beredskap i det berørte området.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding er enstemmig.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentene og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber Regjeringen i løpet av 2004 legge fram en egen stortingsmelding om oljevernberedskap.

II

Dokument nr. 8:128 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys om styrket oljevernberedskap på Vestlandet - vedlegges protokollen.

III

Dokument nr. 8:135 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Karin S. Woldseth, Lodve Solholm og Arne Sortevik om å gjennomføre en utvidet analyse av behovet for oljevernberedskapen for seilingsleden knyttet til skipstrafikken ved oljeraffineriet på Mongstad samt området mellom Bergen havn og Mongstad - vedlegges protokollen.

Oslo, i samferdselskomiteen, den 23. oktober 2003

Petter Løvik
leder

Sverre J. Hoddevik
ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Fiskeridepartementet v/statsråden til samferdselskomiteen, datert 15. september 2003

Dokument nr. 8:128 (2002-2003) Forslag fra Stortingetsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys om styrket oljevernberedskap på Vestlandet

Dokument nr. 8:135 (2002-2003) Forslag fra stortingetsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Karin S. Woldseth, Lodve Solholm og Arne Sortevik om å gjennomføre en utvidet analyse av behovet for oljevernberedskapen for seilingsleden knyttet til skipstrafikken ved oljeraffineriet på Mongstad samt området mellom Bergen havn og Mongstad

Det vises til to brev om ovenfor nevnte av 25. juni 2003. Etter avtale med komitésekretær Tore Dag Lien besvares brevene samlet.

Forslagene i dokument 8:128 (2002-2003)

1. Stortinget ber Regjeringen sørge for at oljevernberedskapen i Hordaland trappes opp i henhold til statens forurensningstilsyns anbefalinger.
2. Stortinget ber Regjeringen opprettholde og oppruste oljeverndepotet på Fedje.
3. Stortinget ber Regjeringen bygge et nytt oljeverndepot i Florø."

Forslag i dokument 8:135 (2002-2003)

"Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en utvidet analyse av behovet for oljevernberedskapen for seilingsleden knyttet til skipstrafikken ved oljeraffineriet på Mongstad, samt området mellom Bergen havn og Mongstad."

Norsk beredskap mot akutt forurensing

1. januar 2003 ble ansvaret for den statlige oljevernberedskapen overført fra Miljøverndepartementet til Fiskeridepartementet. Samtidig ble fagetatsansvaret overført fra Statens forurensningstilsyn til Kystverket.

Samlingen av ansvaret for sjøsikkerhet og oljevernberedskap i Fiskeridepartementet gjør det mulig å se sjøsikkerhetsarbeidet, som forebygging av ulykker skjer, og oljevernberedskapen, som skal begrense skader dersom en ulykke likevel skulle inntreffe, i sammenheng. Det gir en bedre samordning og utnyttelse av ressursene som er til rådighet og en styrket beredskap.

Norsk beredskap mot akutt forurensing består av private, kommunenes og statlig beredskapsplikt. Etter forurensingsloven av 13. mars 1981 nr. 6 plikter den som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensing å ha en nødvendig beredskap. Kommuner skal sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensing som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen kommunen, og som ikke dekkes av privat beredskap. Staten skal på sin side sørge for beredskap mot større tilfeller av akutt forurensing som ikke er dekket av kommunal eller privat beredskap. Statens beredskap er derfor primært dimensjonert for å ta hånd om større utslipp i forbindelse med skipsulykker.

Dersom et akutt utslipp bekjempes av privat eller kommunal beredskap vil Kystverket innta en tilsynsfunksjon. Staten skal kunne overta en aksjon helt eller delvis dersom den private eller kommunale beredskapen ikke strekker til. I slike tilfeller vil den private, kommunale og statlige beredskapen sammen bekjempe utslippet under ledelse av staten ved Kystverket.

Depotet på Fedje

Beslutningen om å flytte det eksisterende oljeverndepotet fra Fedje til Florø er tatt på grunnlag av faglige vurderinger og en høringsrunde. Utgangspunktet for den faglige vurderingen er en analyse Statens Forurensningstilsyn (SFT) gjennomførte i 2001 av utstyr- og personellbehovet til den statlige oljevernberedskap langs hele norskekysten.

Bakgrunnen for analysen var at det ikke var foretatt vesentlige endringer i depotstrukturen og utstyrsammensetningen siden statens oljevernberedskap ble etablert på slutten av syttitallet. Det var derfor et stort behov for en ny vurdering av om den statlige beredskapen var tilpasset dagens risikobilde og om alle områder langs kysten hadde en tilfredsstillende beredskap. Det var også behov for en vurdering av ressursutnyttelsen i den eksisterende oljevernberedskapen.

I rapporten foretas en analyse av statens behov for utstyr for å bekjempe akutt forurensing og om utstyrets lokalisering er tilfredsstillende ut fra den miljørisikoen som staten skal ivareta. Følgende prinsipper og strategier ligger til grunn for dimensjoneringen og lokaliseringen av beredskapen i rapporten:

- Sårbare ressurser skal ha bedre beskyttelse enn økonomiske verdier.
- Beredskapen skal dimensjoneres ut fra kunnskap om miljørisiko og ikke på grunnlag av "verste tenkelige tilfelle".
- Beredskapen skal være fleksibel og robust og skal dekke et bredt spekter av situasjoner.
- Statens beredskapsnivå og -organisering må bidra til god samordning og ressursutnyttelse i norsk oljevern.

På bakgrunn av analysen og en omfattende høringsrunde foreslo SFT endringer i depotstrukturen på Vestlandet. Endringene ble foreslått for å oppnå en mer effektiv oljevernberedskap med tilfredsstillende responstid for hele Vestlandskysten.

Forslaget omfattet nedlegging av depotet på Fedje, samtidig med at depotet som i dag er lokalisert i Bergen, styrkes og flyttes nordover i leden hvor det er flere lokaliteter med god tilgang på fartøyer som raskt kan mobiliseres. God tilgang på egnede fartøyer som kan rekvireres til å bistå i en aksjon reduserer responstiden dersom en ulykke skulle inntreffe, og er derfor et viktig element i den statlige oljevernberedskapen.

Videre ble det foreslått å opprette et nytt depot i Florø for å oppnå en kortere responstid nordover mot Stadt

hvor beredskapsdekningen ikke er tilfredsstillende i henhold til analysen.

Med bakgrunn i henvendelser fra regionale og lokale myndigheter under høringsrunden, der det ble uttrykt uro i forbindelse med den planlagte flyttingen av oljeverndepotet, ba Miljøverndepartementet i brev av 24. april 2002 SFT foreta en ny særskilt vurdering av en flytting av oljeverndepotet på Fedje til Florø. Miljøvernminister Børge Brende gikk ikke imot planene om nedleggelse av depotet på Fedje, men ba SFT gjennomføre en ny særskilt vurdering av oljevernberedskapskapen i Ytre Fensfjorden/Nord-Hordaland.

Kystdirektoratet, som overtok SFTs ansvar for den statlige oljevernberedskapskapen fra 1. januar 2003, sluttførte den særskilte beredskapsanalysen for den ytre delen av Fensfjorden/Nord-Hordaland. Det er konklusjonen fra denne særskilte faganalysen i tillegg til den landsdekkede faglige analysen og Kystverkets vurderinger som ligger til grunn for Fiskeridepartementets vedtak om å flytte depotet fra Fedje til Florø.

Analysen viser at det er tilgjengelige offentlige og private ressurser slik at målsettingene for oljevernberedskapskapen i Nord-Hordaland nås uten å ta i bruk det statlige beredskapsdepotet på Fedje, og for øvrig uten at alle de øvrige beredskapsressurser i privat eller offentlig regi fullt ut er benyttet innenfor de gitte krav til responstider. Dette har sammenheng med at det på Sture og Mongstad er bygget opp en betydelige privat beredskap som raskt vil bli mobilisert ved en statlig aksjon også utenfor bedriftenes primære geografiske ansvarsområde.

Det er riktig som representantene Langeland, Lysbakken og Røys uttaler i Dokument nr. 8:128 (2002-2003) at den private beredskapsplikten primært er knyttet til egen virksomhet. Beredskapspliktig virksomhet har imidlertid også en udiskutabel bistandsplikt ved kommunale eller statlige aksjoner, jf. forurensingslovens § 47. Kystdirektoratet har også etablert avtaler om dette og gjennomfører årlige øvelser basert på samhandling mellom statlige, private og kommunale ressurser under statlig ledelse i det aktuelle området.

Oljevernberedskapskapen er som nevnt ovenfor bygget opp av kommunale, statlige og private ressurser. En best mulig oljevernberedskap fordrer god samordning og samarbeid. Alle tilgjengelige ressurser må tas i bruk for å unngå oljeforurensing. Kystverket har i dag et utstrakt og fruktbart samarbeid med NOFO, som ivaretar oljeselskaperens oljevernberedskap på norsk sokkel. Samarbeidet skjer både gjennom øvelser, gjennom utstyrtutvikling og oljeverndepoter, og er gunstig for alle parter. Under den norske bistanden til spanske myndigheter i forbindelse med "Prestige"-ulykken ble samarbeidet testet ut i praksis med svært gode resultater. Fiskeridepartementet har også nylig inngått en intensjonsavtale med Fiskebåtredernes forbund om slepebåtassistanse. Forbundet representerer i underkant av 100 havgående fiskefartøyer som har slepekraft og som er bemannet med personell som har bred erfaring fra sjøen.

Fedje har en god geografisk beliggenhet i forhold til trafikkmønsteret i området. Etter Kystdirektoratets vurdering er det imidlertid et problem at det er få egnede

fartøyer som kan rekvireres ved en aksjon. Fartøyene som benyttes ved aksjoner må rekvireres slik forurensingsloven åpner for, og responstiden ved en aksjon avhenger av hvor raskt egnede fartøyer kan stilles til rådighet jf. merknader om dette nedenfor. Det nye depotet som er foreslått på Ågotnes til erstatning for depotet i Bergen sentrum vil ha en bedre tilgang på egnede fartøyer.

Fiskeridepartementet har etter en helhetsvurdering funnet det riktig å fortsatt utnytte Fedjes sentrale plassering i forhold til skipstrafikken i området. Fiskeridepartementet vil derfor be Kystdirektoratet om å opprette et statlig mellomdepot på Fedje for å styrke den totale beredskapskapen i området. Oljevernutstyret som lagres i de statlige mellomdepotene er bedre egnet for mobilisering fra Fedje enn det utstyret som er lagret der i dag.

Samlet finnes det i dag ca. 16 000 løpemeter med lenser og 43 opptakere innen området. Dette vil bli ytterligere styrket ved opprettelsen av et mellomdepot på Fedje. Materiellressurser setter således ikke begrensninger på beredskapskapen i området. Det er Kystdirektoratets vurdering er at det ikke vil være effektivt å sette inn ytterligere ressurser i den innledende fasen av en oljevernaksjon. Ytterligere ressurser til bruk ved en senere fase vil kunne rekvireres fra andre oljeverndepoter. Det vil være mer kost/nytteeffektivt å sørge for at de betydelige eksisterende ressursene som finnes i Hordaland kan samvirke og utnyttes på en effektiv måte.

Totalt vil den private, kommunale og statlige beredskapskapen i Nord-Hordaland være den klart mest slagkraftige i forhold til beredskapskapen langs hele norskekysten ellers, både med hensyn til tilgangen til beredskapsressurser og til responstid.

Beslutningen om å flytte det eksisterende depotet på Fedje til Florø og å opprette et nytt mellomdepot på Fedje må også ses i sammenheng med at det eksisterende statlige oljeverndepotet i Bergen vil bli forsterket og plassert på Ågotnes i Fjell kommune, jf. nedenfor. Disse to tiltakene vil bli koordinert i tid. Omleggingen av depotstrukturen i Hordaland med opprettelse av nytt depot på Ågotnes og et mellomdepot på Fedje representerer en styrking av de totale oljevernressursene i nærområdet.

Flytting og styrking av eksisterende depot fra Bergen til Ågotnes

Lokalitetene til dagens statlige oljeverndepot i Bergen er ikke tilfredsstillende og det har derfor i lengre tid vært planer om å flytte dette depotet uavhengig av de gjennomførte analysene. Konkret går de foreliggende planene ut på å flytte depotet fra Bergen til Coast Center Base (CCB) på Ågotnes i Fjell kommune. Ågotnes ligger sentralt i leden både for nord og sørgående trafikk fra/til Bergen og med svært god infrastruktur både med hensyn til kaianlegg, tilgang på egnede fartøyer og døgnkontinuerlig tilgjengelighet.

Når det gjelder forslagstillernes betenkelighet om svekkelse av oljevernberedskapskapen i forbindelse med cruisetrafikken til Bergen, vil et depot på Ågotnes bedre kunne ivareta denne trafikken med større geogra-

fisk dekning og kortere responstid overfor hendelser i leden i både nord og sørgående retning. Når det gjelder beredskapen i selve Bergen havn er dette i utgangspunktet et kommunalt ansvar, men også her vil det selvsagt være et samarbeid og en bistandsplikt mellom de ulike aktørene for oljevernberedskapen dersom en situasjon skulle oppstå. Kystdirektoratet vil anmode Statens forurensningstilsyn (SFT) som rette myndighet, om å vurdere om oljevernberedskapen er akseptabel ut fra de endringer som har funnet sted med hensyn til økt trafikk på Bergen havn.

Videre vil også seilingstiden fra Ågotnes til en eventuell hendelse i området ved Fedje være kort. Kystdirektoratet anser det som sannsynlig at den faktiske responstiden inkludert innhenting av egnet fartøy, mobilisering av beredskapsressursene fra depot og utseiling til skadested vil kunne være kortere fra Ågotnes enn fra Fedje med det utstyret som er lagret der i dag, til tross for Fedjes sentrale beliggenhet. Mellomdepotet på Fedje vil supplere depotet på Ågotnes. Fiskeridepartementet mener denne strukturen derfor totalt sett vil gi en bedre beredskapsmessig løsning enn eksisterende depot på Fedje med hensyn til cruisetrafikken og gi en sikker og akseptabel responstid for influensområdet generelt.

Når det gjelder styrkingen av "Bergens-depotet" består dette i tilførsel av et nytt havgående, mekanisk oppsamlingssystem bestående av 200 m tung lense med tilhørende opptaker, samt ytterligere 3 oljevern-opptakere for å kunne ha rask respons på flere komplette oljevernssystemer. I samsvar med beredskapsanalysen skal også utstyr til rydding i strandsonen og dispergeringsberedskapen styrkes ved depotet. Dette vil være en betydelig styrking av materiellet, en bedre depotstruktur i forhold til responstid for området, og en mulighet for fortsatt samarbeid med Bergen havn om oljevernberedskapen.

Ny miljørisiko- og beredskapsanalyse for streknin-gen Sture/Mongstad - Bergen havn

Foreliggende miljørisiko og beredskapsanalyse ble gjennomført i 2000. Tilleggsanalysen med simulering av oljeutslipp fra tankfartøy nord for Fedje under innseiling til Mongstad, ble ferdigstilt så sent som i mars inneværende år. Analysen er gjennomført med basis i en "dimensjonerende hendelse" og følger samme metodikk som tidligere analyser gjennomført av SFT. Det ble simulert et monumentalutslipp på 15 000 m³ råolje.

Analysen viste at det er tilgjengelige ressurser slik at aksjonsmålene oppnås uten å ta i bruk det statlige beredskapsdepotet på Fedje og for øvrig uten at alle de øvrige beredskapsressursene i privat eller offentlig regi fullt ut er benyttet. Det har blitt reist kritikk for at utslippsvolumet har vært for lite i det analyserte scenariet og at beredskapen derfor ikke er representativt for risikonivået i regionen. Videre uttrykkes det også at analysen ikke fanger opp risikoen knyttet til den økende cruisetrafikken. Til dette vil Fiskeridepartementet bemerke at den statistiske sannsynligheten for

totalhavari av tankfartøy med utslipp av all oljelast er lav. Videre viser erfaringstall at selv ved totalhavari er av tankfartøy vil heller ikke all oljelasten slippe ut på en gang, men over tid. Det er i den innledende fasen at responstiden med rask tilgang på bekjempningsutstyr vil være mest kritisk.

Det analyserte scenariet viser at beredskapen i den aktuelle regionen er i stand til å takle et momentanutslipp på 15 000 m³ på en tilfredsstillende måte. Ved fare for ytterligere utslipp mener Kystdirektoratet at det vil være tid til å innhente flere ressurser både nasjonalt og internasjonalt. Scenariet ivaretar også klart beredskapsbehovet ved uhell med oljeutslipp fra cruisetrafikken i området. Kystdirektoratet er i denne forbindelse oppdatert om utviklingen av cruisetrafikken i området. Fiskeridepartementet mener derfor at de analysene som er gjennomført på en faglig sett forsvarlig måte ivaretar den akutte forurensningsrisikoen som staten har et primæransvar for, og vi ser derfor ikke behov for å gjennomføre nye analyser nå. Ved endringer i risikobildet vil analysene bli fortløpende oppdatert.

Opprettelse av et mellomdepot på Fedje

Som nevnt ovenfor vil Fiskeridepartementet be Kystdirektoratet opprette et nytt statlig mellomdepot på Fedje. Et mellomdepot vil være lettere å mobilisere fra Fedje enn dagens depot.

Opprettelse av nytt depot i Florø

Arbeidet med å opprette et nytt depot i Florø er startet. Det er blant annet innhentet tilbud på egnede lokaliteter. Opprettelse av depotet i Florø kan ikke skje før oljevernressursene ved det eksisterende Fedje-depotet er tilgjengelig og flyttet til Florø.

Oppsummering

Avslutningsvis finner jeg grunn til å understreke at Fiskeridepartementet har det overordede ansvaret for at vi har en tilfredsstillende statlig oljevernberedskap som ikke bare beskytter enkelte spesielle risikoområder, men som skal dekke hele vår langstrakte og sårbare kyst. Konsekvensene av et stort akutt oljeutslipp vil kunne bli omfattende uansett hvor hendelsen skjer langs kysten. Beredskapen må derfor være på et akseptabelt nivå langs hele kysten.

Sett på bakgrunn av de betydelige sikkerhetstiltakene som er etablert for innseilingene til Sture og Mongstad, samt den betydelige private og offentlige beredskapen som også er bygd opp i området, finner jeg det ut fra en helhetsvurdering riktig at det eksisterende oljevern-depotet på Fedje flyttes til Florø hvor oljevernberedskapen i dag ikke er god nok. Samtidig vil det bli opprettet et nytt mellomdepot på Fedje. Dette må også ses i sammenheng med flytting av Bergensdepotet til Ågotnes. Sistnevnte vil gi en bedre beredskapsmessig dekning av farledene i området, cruisetrafikken inkludert.

Den samlede beredskapen i området vil gjennom disse tiltakene bli betydelig styrket.

Vedlegg 2

Brev fra Fiskeridepartementet til samferdselskomiteen, datert 20. oktober 2000

Dokumentene nr. 8:128 (2002-2003) og nr. 8:135 (2002-2003) om oljevernberedskapen på Vestlandet

Det vises til to brev om ovenfor nevnte av 16. oktober 2003. I forbindelse med behandlingen av dokumentene nr. 8:128 (2002-2003) og nr. 8:135 (2002-2003) om oljevernberedskapen på Vestlandet ber Samferdselskomiteen svar på følgende spørsmål:

"Når ble trafikksentralen på Fedje bygd og hva kostet utbyggingen?"

"Departementet skriver i sitt brev av 15. september d.å. til komiteen at Kystdirektoratet har etablert avtaler med aktuelle private aktører om bistandsplikt ved store oljeulykker.

- Hvor langt strekker bistandsplikten til Statoil og andre eventuelt andre private aktører ved en akutt situasjon, hvem står ansvarlig for kostnadene ved slik bistand, og hvem har beslutningsmyndighet i tilfelle interessekonflikter i forbindelse med en akutt forurensningssituasjon?"

Svar angående trafikksentralen på Fedje

Trafikksentralen på Fedje ble bygget i 1991-1992, og satt i operativ drift 1. september 1992. Investeringskostnadene for trafikksentralen beløp seg til 31 mill. kroner (1992-kroner). Disse kostnadene ble dekket av operatørselskapene på Sture og Mongstad, Statoil og Hydro.

Svar angående privates bistandsplikt ved statlig aksjon mot akutt forurensning

Kystverket har inngått særlig avtaler med enkelte oljeselskaper vedrørende oljevernberedskap i bestemte områder. Det er blant annet inngått en avtale mellom Kystverket og Statoil Mongstad. Disse avtalene utfyller reglene om beredskapsplikt i henhold til forurensningsloven, herunder bistandsplikten i medhold av §§ 47 andre ledd og 75 første ledd.

I henhold til forurensningsloven § 47 andre ledd er private aktører med beredskapsplikt pliktige til "å stille til rådighet utstyr og personell som inngår i beredskapen" ved en statlig aksjon mot akutt forurensning. Staten overtar ikke ansvar som arbeidsgiver, men får myndighet til å kreve at arbeidsgiveren stiller sitt personell til disposisjon. Det er kun utstyr og personell som inngår i beredskapen etter forurensningsloven §§ 40 - 44 som omfattes av denne bestemmelsen.

Forurensningsloven § 75 første ledd oppstiller i tillegg en generell hjemmel for staten til å gjøre bruk av eller

volde skade på "annens eiendom" ved aksjoner mot akutt forurensning. Denne bestemmelsen omfatter også utstyr som ikke inngår i beredskapen, men gir ikke grunnlag for å rekvirere personell. I tillegg er det et vilkår at vinningen ved å gjøre bruk av eller skade på andres utstyr må være "vesentlig større enn skaden eller ulempen ved inngrepet". Bestemmelsen er utslag av et alminnelig nødrettsprinsipp.

Det er staten som har beslutningsmyndigheten ved statlige aksjoner mot akutt forurensning, jf. formuleringen "ledes av staten" i forurensningsloven § 47 andre ledd. At den private part kan lide skade ved den statlige bruk, er noe av bakgrunnen for at reglene er lovfestet. Enkelte grenser for hva staten kan pålegge følger imidlertid av andre regler. Eksempelvis fremgår det av sjøloven § 132 at skipsføreren er ansvarlig for "navigeringen og behandlingen av skipet". På denne bakgrunn kan verken en arbeidsgiver eller en statlig aksjonsledelse overprøve en skipsfører med hensyn til å utføre operasjoner som involverer fare for skipet eller mannskapet.

Av forurensningsloven § 47 femte ledd fremgår det at den som har ytt bistand har krav på vederlag i samsvar med bestemmelsene i § 75. Det fremgår av § 75 tredje ledd at "forurensningsmyndigheten" er ansvarlig for slikt vederlag. I tilknytning til en statlig aksjon vil staten altså måtte svare vederlag til de private parter for bruk av utstyr og personell. Et viktig prinsipp i norsk rett er at forurenseren skal betale. Staten har derfor krav på regress mot den ansvarlige forurenseren. Ved omfattende hendelser kan imidlertid denne regressrett være illusorisk, idet forurenseren kan mangle betalingsevne eller ha krav på ansvarsbegrensning i henhold til sjølovens bestemmelser.

En god utnyttelse og samordning av private og statlige beredskapsressurser er viktig for en best mulig oljevernberedskap langs kysten. Oljenæringen har betydelige ressurser og kompetanse når det gjelder oljevernberedskap, og det er etablert et velfungerende samarbeid mellom operatørselskapenes beredskapsorganisasjon NOFO og Kystdirektoratet. Fiskeridepartementet ønsker å videreutvikle samarbeidet med oljenæringen og har derfor invitert Oljeindustriens Landsforening, Olje- og energidepartementet og Kystdirektoratet for å drøfte muligheten for tettere samarbeid om oljevernberedskapen.

Vedlegg 3**Brev fra Fiskeridepartementet v/ statsråden til samferdselskomiteen, datert 23. oktober 2003****Dokumentene nr. 8:128 (2002-2003) og nr. 8:135 (2002-2003) om oljevernberedskapen på Vestlandet - Oppfølgingsspørsmål**

Det vises til brev fra Stortingets samferdselskomité datert 21. oktober 2003.

Stortingets samferdselskomité stiller følgende spørsmål i nevnte brev:

"Når det gjelder Fedje, vil samferdselskomiteen også be om ei oversikt over hvilke investeringer som er gjort

på det statlige oljeverndepotet Fedje, når disse investeringene ble foretatt og på hvilken måte disse investeringene kan komme til nytte framover".

Svar:

På oljeverndepotet på Fedje er det i dag lagret følgende materiell og utstyr, i kolonnen anskaffelsesår er det angitt generelt når utstyrstypen er anskaffet:

Type utstyr	Mengde	Anskaffelsesår
<i>Oljelenser:</i>		
HS 600 lenser, inkl. tromler	600 m	1991
NO 25 F lenser	250 m	1988
NO 80 (Ringnotlense), inkl. lagringscontainer	700 m	1978
Expandi 4300 lense, inkl. pakkemaskin	304 m	1981
NOFI 500 EP lense, inkl. lagringscontainer	200 m	1994
<i>Oljeopptagere:</i>		
Foxtail 4-9 VAB opptager	1 stk	1986
Foxtail 8-14 VAB opptager	1 stk	1986
Foilex 200 opptager	1 stk	1992
<i>Pumper:</i>		
Elro slangepumpe	1 stk	1991
Monopumpe	1 stk	1977
<i>Annet mekanisk utstyr:</i>		
Dieselhydraulisk aggregat, 39 kW	2 stk	1991
Truck 1,5 tonn	1 stk	1995
Truck 7,5 tonn	1 stk	1978
Flytende lagringscontainer, 10 m ³	1 stk	2000
Flytende lagringscontainer, 25 m ³	1 stk	2000
Lysaggregat	1 stk	
Høytrykkspyler,	1 stk	
Ziegler spylepumpe	1 stk	1992
Rana arbeidsbåt m/påhengsmotor	1 stk	1978
Askeladden arbeidsbåt m/påhengsmotor	1 stk	1978

Annet utstyr:

Alle statlige hoveddepoter er utrustet med et kontor med telefon, telefaks, garderobe og wc. Ved depotet er det en deltidsansatt innkallingsstyrke på 10 mann og 1 tilsynsman. I tillegg til lenser, opptagere og pumper, har depotene:

- Håndredskaper for manuelt opptak av olje.
- Oppankringsutstyr, linedregger, blåser, blinklys m/radar-refleks og assortert tauverk.
- Personlig verneutstyr: 50 par støvler, 50 stk. kjeledresser, 50 sett regntøy, 50 stk. hjelmer, 50 par hansker, 50 stk. redningsvester, vernebriller, hørselsvern, etc.
- Absorberende middel, torv, 500 sekker bark og 20 lengder à 25m. absorberende lenser.
- Assortert verktøy.

- VHF samband.
- Gassmålerapparat.
- Sjøkart.

Totalt er det utplassert oljevernutstyr på depotet på Fedje med en gjenanskaffelsespris pr. 31.12.2002 på ca. 26 mill kr. Utstyr anskaffet før 1990 er hentet fra statens øvrige depot, de store investeringene er derfor utført før Fedje depot ble opprettet.

Ved flyttingen av depotet til Florø legges det opp til at eksisterende materiell og utstyr lagret på Fedje i sin helhet blir overført til Florø når depotet der er innflyttingsklart. Hele investeringen vil således bli nyttiggjort fremover. I forbindelse med selve flyttingen av utstyret vil det påløpe flyttekostnader på ca. 150 000 kroner.

